

Written by АХМАЧ ГАННА МИХАЙЛІВНА, к.ю.н., асистент кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету України ім. Я.Мудрого (м.Харків)
Sunday, 06 October 2019 21:47

Укладання мирової угоди сторонами у цивільному процесі є ефективним засобом прискорення судової процедури, розгляду справи у розумні строки відповідно з п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Укладання мирової угоди також сприяє виконанню завдань цивільного судочинства щодо справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду і вирішенню цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Цивільний процесуальний кодекс України передбачає право сторін укласти мирову угоду на будь-якій стадії судового процесу, зокрема на стадії перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. У даному дослідженні звертається увага щодо укладання мирової угоди при перегляді судових рішень за нововиявленими обставинами, аналізуються окремі проблемні питання цієї судової процедури. Інститут мирової угоди достатньо широко використовується в судовій практиці багатьох іноземних держав з метою мирного врегулювання конфліктної ситуації. У літературі відокремлюються наступні зарубіжні моделі процедур, спрямованих на примирення сторін спірних правовідносин:

1. Мирова угода як альтернатива судовому рішення, М використання позасудових засобів укладання мирової угоди із причин складності, тривалості і дорожнечі судочинства у таких державах, як США, Англія та інші.
2. Використання мирової угоди в якості досудового варіанта вирішення конфлікту. Зазначена модель передбачає право сторін до розгляду спору в суді самостійно мирно вирішити справу, не використовуючи судові процедури (Франція, Іспанія, Нідерланди тощо).
3. Укладання мирової угоди належить до обов'язків суду. З метою примирення сторін у судах створюються спеціальні структури; при укладанні мирової угоди оформлюється протокол, який має силу судового рішення (Японія) [1, с. 36].

В Україні використовується третій варіант укладання мирової угоди. Метою мирової угоди є врегулювання спору на підставі взаємних поступок і має стосуватися лише прав та обов'язків сторін; у мировій угоді сторони можуть вийти за межі предмета спору за умови, що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб. Сторони можуть укласти мирову угоду і повідомити про це суд, зробивши спільну письмову заяву, на будь-якій стадії судового процесу. Суд до ухвалення судового рішення у зв'язку з укладенням сторонами мирової угоди повинен роз'яснює сторонам наслідки такого рішення, перевірити, чи не обмежені представники сторін вчинити відповідні дії. Укладена сторонами мирова угода затверджується ухвалою суду, в резолютивній частині якої зазначаються умови угоди. Затверджуючи мирову угоду, суд цією ж ухвалою одночасно закриває провадження у справі. Суд має право постановити ухвалу про відмову у затвердженні мирової угоди і продовжити судовий розгляд, якщо: умови мирової угоди суперечать закону чи порушують права чи охоронювані законом інтереси інших осіб, є невиконуваними; або одну із сторін мирової угоди представляє її законний представник, дії якого суперечать інтересам особи, яку він представляє (ст. 207 ЦПК).

Для того, щоб мирова угода не використовувалась як інструмент зловживання правом, суд при вирішенні питання про визнання мирової угоди повинен встановити наявність у позивача суб'єктивного права, а у відповідача, зобов'язань, а також факт невиконання таких зобов'язань, який став причиною порушення прав позивача. Тобто, суд не має

Written by АХМАЧ ГАННА МИХАЙЛІВНА, к.ю.н., асистент кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету України ім. Я.Мудрого (м.Харків)

Sunday, 06 October 2019 21:47

визнавати мирову угоду, не з'ясувавши фактичних обставин справи [2, с. 21]. Таким чином, з'ясування судом фактичних обставин справи має бути обов'язковою умовою визнання мирової угоди судом.

Статтею 425 ЦПК («Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами») передбачено, що заява про перегляд судового рішення суду першої інстанції з підстав, визначених частиною другою, пунктами 1, 3 частини третьої статті 423 ЦПК, подається до суду, який ухвалив судове рішення (ч.1), а заява про перегляд судових рішень судів апеляційної і касаційної інстанцій з підстав, зазначених у частині першій цієї статті, якими змінено або скасовано судове рішення, подається до суду тієї інстанції, яким змінено або ухвалено нове судове рішення (ч. 2). Розгляд такої заяви має певні особливості відносно інстанційності Р справа розглядається судом за правилами, встановленими Цивільним процесуальним кодексом для провадження, у суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд (ч.2 ст.429). Тому, укладання мирової угоди при перегляді судових рішень в апеляційному та касаційному провадженнях має певні особливості, які ускладнюють її застосування.

Так, положення ст. 369 ЦПК містять обмеження для сторін щодо можливості укладання мирової угоди залежно від категорії справи. Без повідомлення учасників справи в апеляційному провадженні розглядаються справи з ціною позову менше ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім тих, які не підлягають розгляду в порядку спрощеного позовного провадження, розглядаються судом апеляційної інстанції без повідомлення учасників справи. З урахуванням конкретних обставин справи суд апеляційної інстанції може розглянути апеляційні скарги, зазначені в частинах першій та другій цієї статті, у судовому засіданні з повідомленням (викликом) учасників справи. У ст. 369 йдеться про порядок розгляду апеляційних скарг, однак відповідно з ч. 2 ст. 429 зазначений порядок судового розгляду повинен розповсюджуватись також на перегляд справ за нововиявленими обставинами в апеляційному провадженні, що обмежує, а у деяких випадках зовсім унеможлиблює укладання сторонами мирової угоди.

Аналогічні проблемні питання виникають в касаційному провадженні. Без повідомлення учасників справи має бути проведений попередній розгляд справи протягом п'яти днів після складення доповіді суддею-доповідачем колегією у складі трьох суддів у порядку письмового провадження (ч. 1 ст. 401); у суді касаційної інстанції скарга розглядається за правилами розгляду справи судом першої інстанції в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників, учасники справи можуть бути викликані тільки у разі необхідності для надання пояснень у справі (ч. 1 ст.402).

Вищевикладене дозволяє зробити висновок стосовно обмеження права сторін на судовий захист, розгляду справи у розумні строки при перегляді справи за нововиявленими обставинами в апеляційному або касаційному провадженні. З метою вдосконалення цивільного процесуального законодавства доцільно нормативно у Цивільному процесуальному кодексі України зазначити положення щодо обов'язкового повідомлення сторін про розгляд справи в апеляційному та касаційному провадженні, якщо справа переглядається за нововиявленими обставинами.

Список використаних джерел: 1. Муратшина Г.П. Примирение сторон П важнейшая функция мирового судьи (сравнительно-правовой анализ).

История государства и права

. 2011. № 6. С. 35—37.

2. Скуратовский М.Л. Мировое соглашение: проблемы примирительной практики.

МИРОВА УГОДА ПРИ ПЕРЕГЛЯДІ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ: АН

Written by АХМАЧ ГАННА МИХАЙЛІВНА, к.ю.н., асистент кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету України ім. Я.Мудрого (м.Харків)

Sunday, 06 October 2019 21:47

Арбитражный и гражданский процесс.

2011. № 3.С. 21—26. {jcomments on}